

ЕВРОПЕЙСКА ЦЕНТРАЛНА БАНКА
БАНКОВ НАДЗОР

**Допълнение към
Практическите указания на
ЕЦБ относно
необслужваните кредити:
надзорни очаквания за
пруденциалното
провизиране за
необслужвани експозиции**

BANKENTOEZICHT

Март 2018 г.

BANKTILLSYN BANKU UZRAUDZĪBA

BANKŲ PRIEŽIŪRA NADZÓR BANKOWY

VIGILANZA BANCARIA

BANKFELÜGYELET

BANKING SUPERVISION

SUPERVISION BANCAIRE BANČNI NADZOR

MAOIRSEACHT AR BHAINCÉIREACHT NADZOR BANAKA

BANKING SUPERVISION

PANGANDUSJÄRELEVALVE

SUPERVISÃO BANCÁRIA

BANKOVNI DOHLED

БАНКОВ НАДЗОР

BANKTILLSYN

BANKENAUF SICHT

ΤΡΑΠΕΖΙΚΗ ΕΠΟΠΤΕΙΑ PANKKIVALVONTA

SUPRAVEGHERE BANCARĂ BANKOVÝ DOHL'AD

SUPERVIŽJONI BANKARJA

SUPERVISIÓN BANCARIA

BANKING SUPERVISION

SUPERVISÃO BANCÁRIA

BANKENAUF SICHT

Съдържание

1	Въвеждаща информация	2
2	Обща концепция	3
2.1	Обхват	3
2.2	Обща пруденциална рамка	3
2.3	Начин на функциониране на надзорните очаквания	5
3	Определения, прилагани в настоящото Допълнение	8
3.1	Определение за нови НОЕ и продължителност на необслужване	8
3.2	Защита срещу кредитен риск като обезпечение за експозициите	8
3.3	Определение за обезпечени и необезпечени части на НОЕ	9
4	Очаквания за пруденциално провизиране	12
4.1	Категории очаквания за провизиране	12
4.2	Подробни количествени надзорни очаквания	12

1 Въвеждаща информация

На 20 март 2017 г. ЕЦБ публикува своите Практически указания за банките относно необслужваните кредити¹ (Практически указания за НОК). В тях се разясняват надзорните очаквания относно установяването, управлението, измерването и отписването на НОК в контекста на съществуващите регламенти, директиви и насоки.

В Практическите указания за НОК се подчертава важноста на практиките за навременно формиране на провизии и отписване във връзка с необслужваните кредити², тъй като по този начин се укрепват балансите на банките и това им позволява да насочат (обратно) вниманието си към основната си дейност, а именно кредитирането на икономиката.

Настоящото Допълнение надгражда Практическите указания за НОК, като определя надзорните очаквания на ЕЦБ при оценяването на равнищата на пруденциалното провизиране за необслужвани експозиции (НОЕ) на дадена банка³. Както е представено подробно по-долу, в този контекст ЕЦБ подлага на оценка, наред с всичко останало, колко дълго дадена експозиция е била класифицирана като необслужвана, т.е. продължителността на необслужването, както и държаното обезпечение (ако има такова). Надзорните очаквания на ЕЦБ поясняват какво според ЕЦБ представлява разумно третиране на НОЕ. Целта е да се избегне прекомерно натрупване на непокрити стари НОЕ в балансите на банките за в бъдеще, което би наложило предприемане на надзорни мерки. Настоящото Допълнение не замества или отменя приложими регулаторни или счетоводни изисквания.

¹ [Практически указания за банките относно необслужваните кредити](#).

² Вижте раздел 6.6 от Практическите указания за НОК.

³ Както в Практическите указания за НОК, така и в настоящото Допълнение термините „необслужвани кредити“ и „необслужвани експозиции“ се използват като синоними.

2 Обща концепция

2.1 Обхват

В съответствие с Практическите указания за НОК в настоящото Допълнение се посочват надзорните очаквания на ЕЦБ, свързани със значимите банки под нейния пряк надзор.

То не е обвързващо за банките, но служи за основа на надзорния диалог. Най-малко веднъж годишно ЕЦБ ще подлага на оценка всякакви различия между практиките на банките и посочените в настоящото Допълнение очаквания за пруденциално провизиране.

ЕЦБ ще прилага надзорните очаквания от настоящото Допълнение към новите НОЕ, класифицирани като такива след 1 април 2018 г. От началото на 2021 г. от банките ще се изисква, като отчитат особеностите на надзорните очаквания (вижте раздел 4.2), да уведомяват ЕЦБ за всякакви различия между техните практики и очакванията за пруденциално провизиране в рамките на надзорния диалог за ПНПО.

2.2 Обща пруденциална рамка

Както се посочва в глава 6.1 от Практическите указания за НОК, съгласно съществуващата пруденциална рамка надзорните органи трябва да вземат решения за това дали провизиите на банките са достатъчни и навременни.

Базелският комитет за банков надзор (БКБН) откроява отговорността на надзорните органи за оценяването на процесите на банките за контрол на управлението на кредитния риск и оценка на активите, както и за осигуряването на достатъчно равнище на провизии срещу кредитни загуби, особено от гледна точка на оценяването на експозициите на кредитен риск и капиталовата адекватност. Това намира отражение в съответните насоки, включително:

- Указания на БКБН относно кредитния риск и отчитането на очакваните кредитни загуби (2015) и Насоки на ЕБО относно практиките за управление на кредитния риск и отчитането на очакваните кредитни загуби на кредитните институции (2017);
- Основни принципи на БКБН за ефикасен банков надзор (2012) и Стълб II на Базел II (2006).

По-специално, релевантни са следните членове от Директивата за капиталовите изисквания (ДКИ)⁴.

- В член 74 се изисква банките да разполагат с *„адекватни механизми за вътрешен контрол, включващи разумни административни и счетоводни процедури, [...] които са съобразени с разумното и ефективно управление на риска и го насърчават.“*
- В член 79, букви б) и в) се изисква компетентните органи да гарантират, че *„институциите имат вътрешни методики, които им дават възможност да оценяват кредитния риск от експозициите към индивидуални длъжници [...] както и кредитния риск за целия портфейл“* и *„текущото администриране и наблюдение на различните портфейли и експозиции на институциите, свързани с кредитен риск, включително с цел установяване и управление на проблемните кредити и извършване на адекватни корекции на стойността и заделяне на провизии, се извършват посредством ефективни системи“.*
- Освен това в член 88 се посочва принципът, че *„ръководният орган трябва да гарантира коректността на системите за счетоводна и финансова отчетност, включително финансовия и оперативен контрол и спазването на правните изисквания и съответните стандарти“.*
- Съгласно член 97, параграф 1 компетентните органи извършват преглед на правилата, стратегиите, процесите и механизмите, въведени от институциите в изпълнение на ДКИ и Регламента за капиталовите изисквания (РКИ)⁵. В член 97, параграф 3 от ДКИ IV още се посочва, че *„компетентните органи определят дали правилата, стратегиите, процесите и механизмите, въведени от институциите, и собственият капитал и ликвидните им активи осигуряват стабилно управление и покритие на техните рискове“.*
- Във връзка с това в член 104, параграф 1 се изброяват минималните правомощия, с които трябва да разполагат компетентните органи, включително посоченото в буква б) правомощие *„да изискват усъвършенстване на правилата, процесите, механизмите и стратегиите, прилагани в съответствие с членове 73 и 74“;* и посоченото в буква г) правомощие *„да изискват от институциите да следват специална политика за провизиране или третиране на активите чрез капиталовите изисквания“.* Това е отразено и в параграф 479, буква а) от Насоките на ЕБО относно общите процедури и методологии за процеса на надзорен преглед и оценка (ПНПО), съгласно който компетентните органи могат да поискат институцията да *„прилага*

⁴ Директива 2013/36/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 26 юни 2013 г. относно достъпа до осъществяването на дейност от кредитните институции и относно пруденциалния надзор върху кредитните институции и инвестиционните посредници (ОВ L 176, 27.6.2013 г., стр. 338).

⁵ Регламент (ЕС) № 575/2013 на Европейския парламент и на Съвета от 26 юни 2013 г. относно пруденциалните изисквания за кредитните институции и инвестиционните посредници и за изменение на Регламент (ЕС) № 648/2012 (ОВ L 176, 27.6.2013 г., стр. 1).

специална политика на провизиране, а когато счетоводните правила и регламенти позволяват – да поискат от нея да увеличи провизиите“.

Ето защо в рамките на настоящия регулаторен режим надзорните органи трябва да определят дали банките разполагат с ефикасни методологии и процеси за провизиране, които да гарантират подходящо покритие на рисковете, свързани с НОЕ. Освен това ЕЦБ има правото „да изисква от кредитните институции да прилагат конкретни корекции (приспадания, филтри или други подобни мерки) към изчисленията на собствения капитал, когато приложеното от дадената банка счетоводно третиране се счита за непредпазливо от надзорна гледна точка“.⁶

Като част от този процес надзорните органи следва да предоставят практически указания относно своите очаквания. Допълнението трябва да се разглежда в този контекст.

2.3 Начин на функциониране на надзорните очаквания

Очакванията за пруденциално провизиране в настоящото Допълнение надграждат Практическите указания за НОК, като посочват равнищата на провизиране, които ЕЦБ счита за разумни. В Диаграма 1 е представен обзор на концепцията за пруденциално провизиране.

В своята оценка на равнищата на провизиите за НОЕ на дадена банка ЕЦБ ще отчита равнището на съществуващата кредитна защита и най-вече категорията продължителност на необслужването на НОЕ. В раздел 3.2 се посочва кои форми на обезпечение или други форми на защита срещу кредитен риск ЕЦБ счита за подходящи от пруденциална гледна точка. Очакванията за пруденциално провизиране са определени в раздел 4.

Диаграма 1

Обзор на концепцията за пруденциално провизиране

⁶ Вижте бележка под линия 8 от Доклада на Комисията до Европейския парламент и до Съвета относно ЕНМ (COM(2017) 591 final).

Количествените очаквания за пруденциално провизиране може да излизат извън обсега на счетоводните правила, но не и да им противоречат. Ако приложимото счетоводно третиране не се счита за разумно от надзорна гледна точка, равнището на счетоводно провизиране се интегрира напълно в провизиите на банката за целите на надзорните очаквания.

Провизиите на банката за целите на очакванията за пруденциално провизиране се състоят от следните части:

1. всички счетоводни провизии съгласно приложимия счетоводен стандарт, включително потенциални нови провизии⁷;
2. очакван недостиг поради загуби за съответните експозиции с неизпълнение съгласно членове 158 и 159 от РКИ и други приспадания на БСК1 от собствения капитал, свързани с тези експозиции.⁸

Банките се насърчават да отстранят потенциални пропуски, свързани с пруденциалните очаквания, като осчетоводят възможно най-високото равнище на провизии съгласно приложимия счетоводен стандарт. Ако приложимото счетоводно третиране не съвпада с очакванията за пруденциално провизиране, банките имат и възможността да коригират своя базов собствен капитал от първи ред по собствена инициатива.⁹

По време на надзорния диалог – най-малко веднъж годишно в контекста на ПНПО – ЕЦБ ще обсъжда с банките всякакви отклонения от очакванията за пруденциално провизиране, посочени в настоящото Допълнение.

Когато подлага на оценка такива отклонения, ЕЦБ ще отчита особени обстоятелства (например „повличащия ефект“), които е възможно да направят очакванията за пруденциално провизиране неподходящи за определен портфейл/експозиция. Такива обстоятелства може да включват например положение, в което длъжник доказуемо прави редовни частични плащания, които съвкупно възлизат на значителен дял от първоначално договорените плащания, ако тези плащания позволяват оздравяване на експозицията¹⁰, независимо дали тя е просрочена или е малко вероятно да бъде изплатена, или положение, в което прилагането на надзорните очаквания заедно с капиталовите изисквания за кредитен риск по Стълб I би довело до покритие на над 100% от експозицията, или други релевантни обстоятелства. В този контекст всяко солидно доказателство за конкретен портфейл може да се използва в надзорния диалог.

⁷ Частични отписвания, извършени след най-скорошната класификация на НОЕ, също могат да бъдат включени, ако е целесъобразно.

⁸ Освен ако други приспадания на БСК1 вече не са отчетени в изчисленията на очакван недостиг поради загуби.

⁹ В случаите, в които банките по собствена инициатива решат да извършат приспадания от своя БСК1, тези приспадания следва да бъдат отчетени в образеца за общо отчитане (COREP) C01.00, ред 524 „(-) Допълнителни приспадания от БСК1 съгласно член 3 от РКИ“

¹⁰ Като се отчитат също глави 4 и 5.3.3 от Практическите указания на ЕЦБ за НОК.

В хода на надзорния диалог ЕЦБ ще подложи на оценка всякакви различия между надзорните очаквания на ЕЦБ и подхода на отделната банка към провизирането. Този процес може да включва дистанционни дейности като задълбочени проучвания, извършвани от съответните съвместни надзорни екипи (СНЕ), проверки на място или и двете. Резултатът от надзорната оценка ще бъде отчетен в ПНПО в рамките на единния надзорен механизъм. Ако ЕЦБ е на мнение, че пруденциалното провизиране на дадена банка не обхваща подобаващо очаквания кредитен риск, след като надлежно е отчетла особените обстоятелства, представени от банката, е възможно да бъде приета надзорна мярка съгласно рамката за Стълб II.

Общата приложимост на Допълнението следва да се оценява на равнище експозиция (т.е. въз основа на датата на последното класифициране на НОЕ и съответната продължителност на необслужването). Отправна точка за надзорния диалог ще бъде оценка на приложимото равнище на консолидация (индивидуално, подконсолидирано или консолидирано съгласно ПНПО подхода). След нея при необходимост може да се проведе допълнителен, по-подробен надзорен анализ.

3 Определения, прилагани в настоящото Допълнение

3.1 Определение за нови НОЕ и продължителност на необслужване

За целите на настоящото Допълнение „нови НОЕ“ са всички експозиции, които след 1 април 2018 г. са прекласифицирани от обслужвани в необслужвани съгласно определението на ЕБО¹¹, независимо от тяхната класификация когато и да било преди тази дата.

В настоящото Допълнение понятието „продължителност на необслужване“ се използва за прилагането на надзорните очаквания. В този контекст продължителността на необслужване на дадена НОЕ се определя като брой дни (превърнати в години) от датата, на която е била класифицирана като необслужвана, до съответната отчетна или референтна дата, независимо от това какво е действало класифицирането като НОЕ. Поради тази причина продължителността на необслужването за експозициите с вероятност за неплащане и за просрочените експозиции е една и съща. За експозициите с вероятност за неплащане, които се превърнат в просрочени, тя не се нулира и необслужването продължава да тече. Ако дадена експозиция бъде прекласифицирана в обслужвана в съответствие с техническите стандарти за изпълнение на ЕБО¹² и като се вземе предвид глава 5 от Практическите указания за НОК, продължителността на необслужването на тази експозиция за целите на настоящото Допълнение се нулира.

За целите на настоящото Допълнение класифицираните като необслужвани и оздравени преди 1 април 2018 г. експозиции, които са повторно класифицирани като необслужвани след 1 април 2018 г., се считат за нови НОЕ, като продължителността на необслужване се нулира.

3.2 Защита срещу кредитен риск като обезпечение за експозициите

В настоящото Допълнение се прилагат пруденциални принципи, за да се определят критериите за допустимост за защитата срещу кредитен риск, които се използват, за да се определи кои части от НОЕ са обезпечени и кои – необезпечени, и съответно дали да се отчитат надзорните очаквания за

¹¹ Това включва също задбалансовите експозиции, както и НОЕ, държани от международните дъщерни дружества на значими институции. Що се отнася до закупени НОЕ, надзорните органи ще вземат предвид данните от съответния процес на комплексна проверка.

¹² Окончателен проект на техническите стандарти за изпълнение относно реструктурираните и необслужваните експозиции (EBA ITS 2013/03)

обезпечени или за необезпечени експозиции. Това се основава на презумпцията, че е възможно покритието на риска да трябва да се увеличи, ако счетоводното третиране не се счита за разумно от надзорна гледна точка, както е описано по-горе.

За целите на настоящото Допълнение ЕЦБ счита, че следните видове обезпечение или други форми на защита срещу кредитен риск осигуряват пълно или частично покритие за НОЕ:

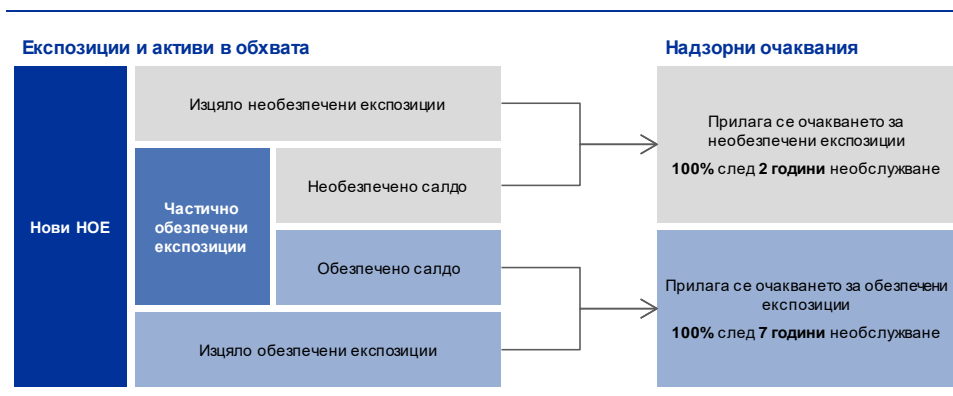
- а) Всички видове обезпечения под формата на недвижими имоти.
- б) Друго допустимо обезпечение или други форми на защита срещу кредитен риск, които изпълняват критериите за редуциране на кредитния риск, посочени в част 3, дял II, глави 3 и 4 от РКИ, независимо дали дадената институция използва стандартизиран подход или вътрешнорейтингов подход. По този начин се осигуряват условия на равнопоставеност за всички банки.

3.3 Определение за обезпечени и необезпечени части на НОЕ

Както е описано по-долу, в надзорните очаквания, изложени в настоящото Допълнение, се прави разлика между обезпечени и необезпечени (части на) НОЕ.

Диаграма 2

Смесен подход за нови НОЕ в обхвата на надзорните очаквания

По принцип надзорните очаквания са приложими за всички усвоени и неусвоени кредитни инструменти, които имат статут на необслужвани. Те обаче може да не се вземат предвид за неусвоени кредитни инструменти, които могат да бъдат прекратени безусловно по всяко време без предизвестие, или при които в действителност има разпоредби за автоматично прекратяване поради влошаване на кредитоспособността на кредитополучателя.

Изцяло необезпечени експозиции

За целите на настоящото Допълнение НОЕ се считат за изцяло необезпечени, ако не се ползват със защитата срещу кредитен риск, описана в раздел 3.2. Тези експозиции се подлагат на оценка в контекста на надзорния диалог, като се използват надзорните очаквания за необезпечените експозиции, допълнително прецизирани в раздел 4.

Изцяло обезпечени експозиции

За целите на настоящото Допълнение НОЕ се считат за изцяло обезпечени, ако се ползват от описаната в раздел 3.2 защита срещу кредитен риск, която надхвърля текущите усвоени и евентуалните неусвоени кредитни инструменти на длъжника. Тези експозиции се подлагат на оценка в контекста на надзорния диалог, като се използват надзорните очаквания за обезпечените експозиции, допълнително прецизирани в раздел 4.

От банките се очаква да използват като стойности на обезпечението стойността на обезпечението, отчетена за експозицията съгласно инструкциите за финансова отчетност (FINREP) в приложение V¹³, „Получени обезпечения и гаранции“, коригирана чрез приспадане на обезпечения и друг вид защита срещу кредитен риск, които не се вземат предвид за целите на настоящото Допълнение (вижте раздел 3.2). За оценката на недвижими имоти се отнася глава 7 от Практическите указания за НОК, в която са описани надзорните очаквания в това отношение, включително достатъчно разумни дисконтирания или корекции.

Частично обезпечени експозиции

Към НОЕ, които са частично обезпечени (т.е. стойността на защитата срещу кредитен риск, описана в раздел 3.2, не превишава текущите усвоени и евентуалните неусвоени кредитни инструменти) се прилага смесен подход. Щом банката установи стойността на своята защита срещу кредитен риск, експозицията следва да се счита за разделена на следните две части:

1. **Обезпечена част:** за да определи обезпечената част на НОЕ, банката извършва оценка на защитата от кредитен риск по начина, описан по-горе за изцяло обезпечени експозиции. Обезпечената част се подлага на оценка в съответствие с надзорните очаквания за обезпечените експозиции.
2. **Необезпечена част:** необезпечената част ще бъде равна на първоначално усвоените и евентуални неусвоени кредитни инструменти

¹³ Регламент за изпълнение (ЕС) 2017/1443 на Комисията от 29 юни 2017 г. за изменение на Регламент за изпълнение (ЕС) № 680/2014

минус обезпечената част от експозицията. Необезпечената част се подлага на оценка в съответствие с надзорните очаквания за необезпечените експозиции.

За изцяло и частично обезпечените експозиции се очаква банките да извършват редовен преглед на стойността на обезпечението в съответствие с Практическите указания за НОК и своевременно да отчитат всякакви промени в контекста на очакванията за провизиране. Предвид риска за изпълнението, присъщ на реализирането на стойността на обезпечението, банките следва да подлагат на особено внимателна оценка случаите, в които обезпечената част нараства с времето. Такива случаи трябва да бъдат подкрепени със солидни доказателства, че по-високите оценки са устойчиви. Същото се посочва и за недвижимите имоти в Практическите указания за НОК.

4 Очаквания за пруденциално провизиране

4.1 Категории очаквания за провизиране

Надзорни очаквания за необезпечените експозиции

ЕЦБ ще подлага на оценка изцяло необезпечените НОЕ и необезпечената част на частично обезпечените НОЕ, като използва надзорните очаквания, изложени в раздел 4.2.

Надзорни очаквания за обезпечените експозиции

Като част от пруденциалната рамка една банка трябва да може „своевременно“ да реализира своята защита срещу кредитен риск. Ако обезпечението не бъде реализирано в период от няколко години след датата, на която базисната експозиция е класифицирана като необслужвана, поради неизправности във вътрешните процеси на банката или поради причини извън нейния контрол (например времето, необходимо за приключване на съдебно производство), по правило то ще бъде сметено за неприложимо и тогава в контекста на настоящото Допълнение се очаква експозицията да се третира като необезпечена от пруденциална гледна точка. Това означава, че трябва да са изтекли няколко години, за да се счита за разумно прилагането на пълно пруденциално провизиране.

В този контекст ЕЦБ ще подлага на оценка изцяло обезпечените НОЕ и обезпечената част на частично обезпечените НОЕ в съответствие с надзорните очаквания, изложени в раздел 4.2.

Следва да се отбележи, че активите, резултат от придобиване на обезпечения, понастоящем не влизат в обхвата на това Допълнение. При все това в раздел 7.5 от Практическите указания за НОК се засяга оценката на такива активи, включително достатъчно разумни дисконтирания или корекции. Освен това в Приложение 7 от Практическите указания за НОК се съдържат и препоръки за отчитане и оповестяване на активите, резултат от придобиване на обезпечения, включително разбивка по продължителност на обслужването.

4.2 Подробни количествени надзорни очаквания

ЕЦБ ще подлага на оценка равнищата на пруденциално провизиране за нови НОЕ според горепосоченото определение по време на надзорния диалог,

описан в раздел 2.3 от настоящото Допълнение, като взема предвид обобщените в Таблица 1 количествени очаквания.

Таблица 1
Обзор на количествените очаквания

	Необезпечена част	Обезпечена част
След двегодишна продължителност на необслужването	100%	
След тригодишна продължителност на необслужването		40%
След четиригодишна продължителност на необслужването		55%
След петгодишна продължителност на необслужването		70%
След шестгодишна продължителност на необслужването		85%
След седемгодишна продължителност на необслужването		100%

За да се избегнат резки сринове, важно е да се напредва постепенно към изпълнението на тези надзорни очаквания, като се започне още от класифицирането на експозиции като необслужвани. Ето защо ЕЦБ ще подлага на оценка обезпечените експозиции в контекста на надзорния диалог, като отчита линеен път след третата година.

Целта на тези очаквания е да се гарантира, че банките няма да натрупат стари НОЕ, за които липсва достатъчно покритие с провизии. Поради тази причина ЕЦБ отчита, че пруденциалното провизиране предполага осчетоводяването на счетоводни провизии да продължи в съответствие с оценките на банките и съществуващите счетоводни принципи. Единствено ако прилаганото счетоводно третиране не се счита за благоразумно от надзорна гледна точка, надзорните органи може да определят подходящи мерки според всеки отделен случай.

В надзорния диалог се очаква всички банки да информират съответните си СНЕ за равнищата на покритие по продължителност на необслужването за НОЕ, класифицирани като такива след 1 април 2018 г. В този контекст на внимателна проверка ще подлежат отклонения от очакванията за пруденциално провизиране, изложени в настоящото Допълнение. СНЕ достатъчно рано ще предоставят на банките допълнителни подробности по този процес.

Освен това в съответствие с препоръките в Приложение 7 от Практическите указания за НОК банките също така се насърчават да включват в своите публични оповестявания провизиите по вид активи и по различна продължителност на необслужването, тъй като тази информация е важна за участниците на пазара за изчерпателна оценка на техния рисков профил.

© Европейска централна банка, 2018 г.

Пощенски адрес 60640 Frankfurt am Main, Germany
Телефон +49 69 1344 0
Уебсайт www.ecb.europa.eu

Всички права запазени. Разрешава се възпроизвеждането с образователна и нетърговска цел при изрично позоваване на източника.